

JIPPI!

Jag ska börja skolan

Jag har en ny skolväska som jag fått av min moster Elsa. En röd, fyrkantig väska som man kan ha som ryggväska, eller också kan man hålla i det fina glansiga handtaget som är hårt.

Jag sover med väskan i sängen från det att jag får den tills det är dags att börja skolan. Många långa nätter samsas väskan med mig i sängen. En helt underbar väska är det och jag är så lycklig över den. Så kommer den efterlängtdade dagen. Solen skiner och det är augustivarmt i luften. Jag ska äntligen få börja skolan, ska äntligen få en egen fröken.

Alla barnen är uppklädda, nybadade och tysta står de där och klänger på sina mammor. Alla har mammor och nästan alla har småsyskon med sig. Jag har en orange- och grönrutig kjol som kliar, en grön kappa och en liten hatt. Men jag klänger minsann inte på min mamma inte. Jag klarar mig själv helt på egen hand. Vi står på den stora skolgården och väntar på att fröken ska komma. Mammorna pratar lite trevande med varandra och min mamma hörs mest av alla.

Hon berättar att pappa har lämnat henne och att han drack massor så att det nog var lika bra. Mammans röst hörs över alla andras. Så blir det tyst, nu kommer äntligen fröken ut till oss. Hon tar oss alla i hand och tittar oss barn i ögonen när hon frågar vad vi heter. Jag känner mig torr i halsen och lyckas nästan inte få fram "Lisbeth Andersson".

Hon var min första fröken. Jag har glömt hennes namn, men jag minns att hon med sitt långa ljusa hår var det vackraste jag sett i hela mitt liv. Hon luktade så gott och jag älskade henne från första stund. Det kändes som att det bara var hon och jag där på skolgården. Jag kände direkt att jag skulle tycka mycket om henne.

Mitt första halvår i skolan var bra. Jag hade många kompisar. Jag lärde mig bokstäver och siffror, skolan var som ett himmelrike för mig. Fröken brukade läsa ur en stor läsebok varje dag, jag minns hur härliga historier det fanns i den boken. Hemma hade vi inga böcker och aldrig hade någon läst för mig tidigare.

Jag visste inte att det fanns så många vackra sagor,

visste inte ens vad läsa var eller att man kan foga samman bokstäver till ord. Visste inte vad bokstäver var för något. En helt ny värld öppnade sig för mig. Vi fick mat till lunch varje dag. En fröken hade vi som ofta tog i oss barn, som brukade stryka mig över kinden och säga att jag var en söt unge. Min mamma sa aldrig att jag var bra eller söt och jag var så svältfödd på bekräftelse.

Det var just så roligt som jag hade trott att börja skolan. I den nya världen behövde jag inte ta ansvar för allt, men jag hade svårt att veta hur jag skulle inordna mig i en värld avsedd för barn. Jag visste inte hur jag skulle göra eller bete mig och jag minns också att jag bar på en oro för hur det gick för min mamma och mina systrar därhemma. Dem tänkte jag mest på medan jag gick till skolan. Det var en lång skolväg, mamma skickade iväg mig ensam trots att det fanns en stor trafikerad gata att gå över utan vare sig rödljus eller övergångsställe.

En helt ny värld

öppnade sig

När väl skoldagen hade börjat glömde jag att mamma var ensam hemma med mina småsysstrar. Orolig var jag, men det uppvägdes av att jag älskade skolan, älskade min fröken, älskade mina klasskamrater och fick så god mat i skolan.

Den första höstterminen gick jag i Nordhems-skolan inne i centrala Göteborg, sedan flyttade vi till förorten Kortedala och jag måste byta skola. Vi fick en fantastisk lägenhet med badrum, tvättstuga, sopnedkast och allt annat modernt. Lägenheten var verkligen en förbättring men det var inte skolan.

Mamma följde mig till den nya skolan den första dagen. Jag minns att jag hade ett par rutiga byxor och en tröja som var lite för stor. Minns också allas blickar som stirrade på mig när jag kom till skolan.

Minns att fröken Ingrid sa att mamma inte

kunde stanna, flickan fick minsann klara sig själv. Mamma stod kvar i dörren till klassrummet en liten stund för länge. Barnen fnissade och viskade med varandra.

Fröken fick köra ut mamma och jag kände att tårarna började rinna, men jag torkade snabbt bort dem för jag ville inte visa att jag var rädd och kände mig ensam. Jag minns frökens blick på mig, jag kände på en gång att hon inte tyckte om mig, hennes ögon visade det fast munnen sa "så roligt med en ny flicka i klassen, välkommen Lisbeth".

Redan första rasten i skolan hade mina klasskamrater bestämt sig för att henne ska vi mobba. Men då fanns inte just det ordet, mobbning, för det som jag blev utsatt för. Tre år senare skrevs det in i läkarjournalerna att jag var en hackkyckling.

Ursäkten för att ge sig på mig var att jag och mina kläder var smutsiga och att min mamma var speciell till sitt sätt. Det står också skrivet att både skolan och socialtjänsten gjort försök att bibringa familjen "elementära hygienvanor" men att det inte gett något resultat. Man skriver att min mamma blivit ledsen när man försökt prata med henne om att vi måste vara rena och om att kläderna måste tvättas regelbundet. Man har också försökt lära oss barn de här så kallade elementära hygienvanorna.

Hej, får jag vara med?

Mobbningen började i liten skala, som för så många andra som blivit utfrusna. Jag kom från en skola där alla fick lov att vara med, där jag var en i gänget, där jag var omtyckt och hade flera bästa kompisar. Jag närmade mig gruppen barn på den nya skolgården så som jag skulle ha närmat mig dem på min gamla skola. Gick fram till gänget med tjejer som hoppade långrep och sa: "Hej, får jag vara med?"

Inget svar fick jag, bara tystnad. Ingen tittade på mig, de såg bara rakt igenom mig. Jag tog tystnaden som ett "ja" och ställde mig sist i hoppkön. När det blev min tur att hoppa så stoppade de bara repet. De tittade alla på mig och gick därifrån. Sedan började de hoppa en bit längre bort. Jag stod kvar och kände en stor klump som växte i magen.

Jag förstod ingenting, vad hade jag gjort för fel? Varför fick inte jag vara med? Rasten tog slut och det var dags för en ny lektion. Redan då kom de första små kommentarerna från de andra i

klassen: "Vad smutsig hon är. Hon luktar illa. Hennes mamma är knäpp." Inte högt, men högt nog för att jag skulle höra det.

Efter skolan gick jag till fröken och berättade att jag inte fick vara med de andra på rasten. Fröken bara stirrade på mig, sedan tog hon ett steg tillbaka och tittade uppifrån och ner på mig. Hon stirrade länge på mig och jag såg i hennes ögon att hon inte tyckte om vad hon såg.

"I den här klassen får du lära dig att ta för dig, det är väl något hos dig själv som gör att du inte får vara med de andra flickorna. Här i klassen har vi inga problem", sa min nya fröken.

Några gånger till försökte jag be henne om hjälp men det blev bara värre efter det så jag slutade. Jag förstod att jag måste klara mig själv. Men mobbningen fortsatte och trappades upp. När jag gått knappt ett halvår i klassen har Ronny kommit på ett nytt namn till mig.

Jag heter egentligen Lisbeth Ida Regina men från och med nu heter jag "Lössbeth". Alla i klassen kallar mig vid mitt nya namn och snart blir det "Lösset" istället för det är lättare att ropa. Till och med i klassrummet använder klasskamraterna detta namn då de vill mig något eller då de pratar om mig. Fröken säger fortfarande Lisbeth men hon försöker inte få barnen att sluta använda öknamnet.

Hon hör att de kallar mig "Lösset" men det bryr hon sig inte om. Det som händer med mig är mitt eget fel. På morgnarna brukar jag vakna vid halv sju, jag tassar tyst upp, sätter på kaffe och tar i bästa fall fram lite bröd och Floramargarin. Sedan väcker jag mamma och mina systrar. Vid kvart i åtta ger jag mig iväg till skolan. Som vanligt har jag ont i magen och huvudet och som vanligt är jag ensam och rädd.

Jag går alltid ensam till skolan för det är ingen som vill eller vågar gå med mig, de som bestämmer i klassen har talat om för alla att ingen får vara med "Lösset". De som inte lyder åker på stryk och därför går jag alltid ensam. Ju närmare skolan jag kommer, desto mer ont i magen får jag och desto snabbare slår mitt hjärta.

När jag kan se skolan stannar jag, jag gömmer mig för att slippa komma för tidigt in på skolgården. För där, just innanför staketet, står de som bestämmer. De står där och väntar på mig, väntar på att "Lösset" ska komma. Men jag håller mig gömd tills jag hör skolklockan ringa in och då rusar jag så fort jag kan så att jag inte ska komma för sent till lektionen. Varje

morgon står de där och väntar på mig och ibland får de syn på mig när jag försöker gömma mig. Då är det bara att bita ihop och gå in på skolgården, för i annat fall kommer de att skvallra för läraren om att jag är utanför gården.

Det får man inte vara, när man kommer till skolan på morgonen ska man gå raka vägen in på skolgården och sedan får man inte lämna skolan förrän dagen är slut.

När mina plågoandar förstår att jag brukar försöka gömma mig i buskarna bakom skolgården gör de allt de kan för att upptäcka mig så att de kan skvallra. Inne på skolgården börjar dagens helvete. Elaka ord och slag, men samtidigt är jag osynlig. När jag kommer in i klassrummet är det ingen som säger "hej".

Jag är luft, finns inte, men de stönar och gör små kommentarer: "Luktas det inte väldigt illa här helt plötsligt, undrar varför? Hon har nog inget badkar. Vad hon är äcklig. Tur att ingen måste sitta bredvid henne."

Inne på skolgården börjar dagens helvete

Jag sitter inte bredvid någon, det är ingen som vill sitta bredvid "Lösset" för man kan ju bli smittad. Jag sitter ensam på en bänk långt framme i klassrummet eftersom fröken placerat oss efter första bokstaven i vårt efternamn.

Första lektionen för dagen är svenska. Jag hatar svenska för jag lyckas inte få till alla bokstäver. De bara hoppar runt och jag klarar inte att läsa. Det är bara jag och Benny som inte kan läsa riktigt. När vi ska ha svenska får jag extra ont i magen. Fröken har nästan alltid läsövningar, vilket betyder att några elever ska läsa högt ur den läsebok vi alla har. Alla i klassen sitter med samma bok och nästan alla väntar på det magiska ögonblick då fröken säger "Lisbeth", för då är det min tur att läsa högt.

Några av killarna börjar skratta redan innan jag hunnit börja läsa för alla vet, jag med, att jag inte kommer att klara det, att jag kommer att läsa fel och att det kommer att bli skratt från de flesta i klassen. Det är underhållning att sitta och vänta på "Lössets" tur att läsa.

Jag tycker själv att det alltid är min tur att läsa

högt. Jag sitter där framme i min bänk och stirrar ner i min bok. Inte kan jag följa med i texten eftersom jag har svårt att läsa och eftersom jag är så rädd och nervös. Mina händer är svettiga och nu hör jag fröken säga: "Lisbeth läser vidare". Jag sitter oftast bara tyst, jag vet inte var i boken vi är och jag vill inte höra allt skratt.

Det gör ont i mig och ingen hjälp finns att få från fröken. Hon kommer långsamt gående fram till mig, stönar och säger högt så att alla kan höra det: "Har du inte följt med i texten, Lisbeth? Samma visa varje gång. Att du aldrig kan följa med i texten när de andra läser. Jag ska visa var vi är." Hon suckar och så pekar hon med sina små smala fingrar i min bok. Hon står aldrig nära min bänk, alltid en bit ifrån som om hon inte vill komma för nära mig. Nu börjar bokstäverna hoppa och jag lyckas inte få till orden. Det är för att jag är ordblind, säger fröken. Jag går på läsklinik så att jag ska bli bra på att läsa och bli av med min ordblindhet, men det verkar inte hjälpa.

Alla skrattar nu och jag stakar mig igenom några ord. Det blir kanske tre meningar innan fröken suckar ljudligt igen och ber Marie läsa vidare. Hon läser bäst i klassen, kan till och med läsa i böcker utan bilder.

Det ringer ut till rast. Jag plockar ihop mina böcker långsamt, ställer i ordning stolen långsamt och går mycket långsamt ut ur klassrummet. Vid det här laget står fröken Ingrid där och skramlar med sin nyckelknippa, hon är irriterad över att jag tar så lång tid på mig innan jag kommer ut ur klassrummet.

"Ska du gå och dra bena efter dig, alla andra har ju kommit ut för längesedan. Jag måste få i mig lite kaffe också innan det är dags för lektion igen. Skynda dig nu, du hindrar mig", säger hon med sin mycket speciella röst som är så hård. Väl ute i korridoren tar jag upp min jacka som ligger på golvet. Någon har rivit ner den och så har de sparkat den över golvet.

Sista gången jag berättade för fröken

Den sista gången jag går till fröken Ingrid och berättar om mobbningen är en gång när vi lekt "jage", tafatt, och jag för ovanlighetens skull fått vara med.

Det får jag nästan aldrig och jag känner mig först jätteglad, så där så att det spritter i kroppen. Men så blir Benny tagen. Benny slår mig ofta, han är stor och stark. Han börjar såklart jaga mig direkt. Jag springer för allt vad jag är värd och han är nästan i kapp mig, jag vill inte bli tagen av honom för jag vet att han kommer att slå till mig om han lyckas och jag

vet att ingen kommer att försvara mig. Ensam kommer lilla jag att vara med stora, starka, stygga Benny.

Det är strängt förbjudet att lämna skolgården, det vet vi alla, men ändå gör jag det. Jag hinner tänka att det är bättre att fröken skäller på mig än att Benny får tag i mig. Jag är säker på att Benny inte kommer att springa efter mig ut från skolgården. Fel! Plötsligt är han i kapp mig.

Flera av skolkamraterna är alldeles bakom honom, nyfikna på vad som ska hända när Benny får tag i "Lösset". Jag hinner tänka att om jag springer längst ut på berget, vid stupet och ställer mig där så kan han inte ta mig, för då kan jag ju trilla ner. Han vågar inte ta mig om jag står så långt framme vid stupet. Jag ställer mig så nära stupet som jag bara vågar och nu är Benny också framme vid stupet. Jag känner rädslan gripa tag i mig för jag kan se att Benny visst kommer att ta mig.

Jag hinner nästan vända mig med ansiktet mot stupet när jag känner att han knuffar till mig i högersidan, hårt knuffar han. Han är väl arg över att jag så länge lyckats hålla honom ifrån mig, vill visa Ronny och Tommy att han är tuff, att han också kan ge sig på "Lösset". Jag trillar handlöst, minst fem meter är det ner till de hårda stenarna som ligger nedanför stupet och att jag inte slår ihjäl mig är ett under.

Men jag slår mig förskräckligt och att inga tänder slås ut beror bara på att tandläkaren redan dragit ut mjölkänderna i över- och underkäken. Fläskläpp, näsan blöder jättemycket, knäna och hela underarmarna är uppskrapade. Jag har slagit i sidan av magen så hårt att jag först tappar luften, det svartnar för ögonen och det tar några minuter innan jag kvicknar till igen.

Först kan jag inte röra mig, men sedan tittar jag upp och ser att alla står där uppe på berget och stirrar ner på mig. Benny är vit i ansiktet, men när han ser att jag inte är död börjar han skratta och snart skrattar alla utom Birgitta. Jag kan se att hon gråter. Jag orkar inte resa mig upp och det känns som om hela jag har gått sönder. På håll hör vi att skolklockan ringer in för långrasten är slut.

Alla utom Birgitta springer iväg. Hon står tyst kvar där uppe på berget. När alla gett sig av och skratten tystnat klättrar Birgitta ner till mig. Hon är modig som vågar trotsa Ronny och Tommy. Jag hörde att de skrek efter henne att hon skulle få stryk om hon hjälpte mig, men det är som att hon inte bryr sig om vad de säger eller så hör hon dem inte. Birgitta hjälper mig upp, kollar att jag inte brutit några ben eller armar och sedan går vi tillsammans tillbaka in på skolgården.

Men hon lämnar mig vid grinden för mer vågar hon inte hjälpa mig, hon är också rädd för dem som är starka. Det droppar blod från näsan, munnen, armar och ben. Det är tyst och öde på skolgården och skolklockan visar halv tolv. Jag är tjugo minuter försenad till lektionen och det är flera timmar tills skolan slutar.

Att bara gå hem utan att prata med fröken vågar jag inte. Jag går sakta över skolgården för det gör ont i hela kroppen. In i porten och upp till tredje våningen där vi tvåor har vårt klassrum. Varje rörelse gör ont, men inte gråta, inte gråta. Nu står jag där i korridoren och är rädd, rädd för vad som ska hända när jag knackar på dörren. Vad ska fröken säga och vad ska hända sedan när jag kommer hem med byxorna som har fått två jättestora revor längs hela framsidan? Det känns som att jag står i evigheter utanför dörren innan jag tar mod till mig och tyst knackar på.

*Jag trillar handlöst, minst
fem meter ner till de
hårda stenarna.*

Det tar en stund innan fröken kommer och öppnar dörren. Jag är just på väg att knacka en gång till när dörren öppnas så häftigt att jag nästan får den i huvudet. I klassrummet blir det tyst, jättetyst. Fröken är också tyst, hon tittar på mig med avsmak, jag ser det i hennes ögon. Så säger hon plötsligt med sin blekingedialekt: "Var har du varit, varför är du sen?"

Hon väntar inte på svar utan säger att jag måste gå till toaletten på nedre botten och tvätta av mig, som jag ser ut. Jag försöker säga något, vill berätta vad som hänt. Nu skulle väl fröken äntligen förstå hur jag hade det i skolan. Men hon viftar bara med handen i luften och säger högt så att alla hör det: "Jag vill inget höra. Iväg med dig nu. Vi får prata efter skolan, du och jag."

Jag går med långsamma steg ner till toaletterna, tittar mig i spegeln och får en chock. Jag försöker försiktigt torka bort allt levrat blod, tar kallt vatten på den blödande näsan och på läpparna. Tvättar av ben och händer så gott det går. Sedan tar jag mig tillbaka till klassrummet tre trappor upp och för varje steg värker det i hela kroppen.

Jag mår illa, har väldigt ont i huvudet och när jag känner efter har jag en jättestor bula. Återigen måste jag samla mod för att kunna knacka på dörren. Denna gång kommer Ingrid snabbare och öppnar. Hon tittar inte på mig, säger bara med sin stränga röst att jag ska sätta mig. Efter mattelektionen är det dags för teckning. Vi ska måla med vattenfärg. Klockan blir ett och det är dags för en kort rast.

Jag håller mig kvar i klassrummet, för nu måste jag berätta för fröken vad som hänt. Alla rusar ut, när Tommy passerar min bänk knuffar han till mig, han är jämt på mig. Benny tittar ner i golvet, är väl rädd för vad fröken ska säga när hon får veta. Fröken Ingrid kommer fram till mig och säger att jag också ska gå ut på rast. ”Här stannar vi inte inne. Du vet vilka regler som gäller.”

Jag svarar att det var Bennys fel att jag kom för sent, han knuffade mig ner för berget på baksidan av skolan. ”Jag vill inte höra något skvaller, det vet du. Och vad gjorde du utanför skolgården? Du vet väl att det är förbjudet. Nu går du ut på rast, det är färdigprat om den här saken”, säger fröken.

Jag hinner bara ut innan det är dags att gå in igen för dagens sista timme. Snart är det dags att redovisa våra grupparbeten som handlar om vikingarna. Det är aldrig någon som vill välja mig, jag blir jämt över så fröken placerar mig i någon grupp. Denna gång är det Birgitta, Maria, Christer, Jörgen och Susanne som blivit tvungna att ha mig i sin grupp. Ingen ser mig i ögonen, ingen säger något men det hörs små fniss från Tommys grupp. Även Benny är tyken, han har väl förstått att fröken som alltid bara struntar i att hjälpa mig.

När skoldagen är slut hittar jag som vanligt inte min jacka på kroken. Den här gången ligger den i papperskorgen längre ner i korridoren. Det tar sin tid att hitta den och att ta sig ner för alla trapporna. Hela vägen ner hoppas jag att Tommy, Ronny och de andra i klassen har gått hem, att de inte står utanför och väntar på mig. Ofta står de en bit från skolan och väntar, så att de kan jaga mig och jag får springa hela vägen hem.

Men nu finns det ingen där, de tycker väl att jag redan fått vad jag tål i dag. När jag kommer fram till den stora gatan som leder hem får jag syn på Birgitta som går sakta, det ser ut som att hon gråter. Jag hinner i kapp henne före övergångstället. Hon stannar upp, tittar på mig och säger: ”Stick, äckliga Lösset”. Nu ser jag att hon faktiskt gråter. Hade hon

fått stryk för att hon hjälpt mig?

Hemvägen tar mycket längre tid än vanligt för varje steg gör ont. Jag har fått ett jätteblåmärke på sidan av magen, stort som en fotboll. Mörkblått är det och det värker när jag andas.

Min mamma sitter som vanligt på sin stol i köket. Det är bra när hon gör det, tycker jag, för då kan jag se henne så fort jag öppnar dörren. Jag kan se direkt om hon är glad eller arg eller ledsen. Det är viktigt, då vet jag hur jag ska vara och hur jag ska gå in i lägenheten. Om hon är glad kan jag liksom småhoppa in och säga ”Hej mamma”.

Om hon är ledsen ska jag skynda mig in och trösta henne så att hon blir glad igen. Men om hon är arg gäller det att vara på sin vakt. Sätta skorna snyggt bakom dörren, hänga upp jackan på kroken, tassa tyst på tå in i sovrummet. Inte stöka, inte leka, bara vara tills det känns i luften att mammas ilska börjar gå bort. Då ska jag gå ut till henne i köket, koka lite nytt kaffe och fika med mamma så att hon blir glad igen.

Men i dag är det inte bra att jag ser henne direkt när jag kommer hem, för hon kan se mig direkt hon också. Jag försöker böja ner mitt huvud så att mamma inte ska se mitt sönderslagna ansikte. Jag vet nämligen inte hur hon ska reagera. Ofta, då jag kommit hem med trasiga kläder som mobbarna haft sönder, har jag fått stryk och skäll av mamma. Så jag smyger in med huvudet sänkt, beredd på att få stryk eller en utskällning, eller i värsta fall både och. Men det blir först alldeles tyst, sedan hör jag att mamma börjar gråta.

Mellan snyftningarna hör jag: ”Vad har hänt, vad har hänt?” Jag försöker berätta men det gör ont i munnen och jag vet inte vad mamma vill höra. Jag berättar att Benny knuffat ner mig för berget bakom skolan, ”berget vid ishallen, du vet, mamma”. Mamma gråter mera. Jag bara står där och vet inte riktigt hur jag ska trösta henne. Om och om igen frågar hon: ”Vad har de gjort med dig?” Tårarna rinner ner för hennes kinder och jag hämtar papper och torkar bort dem.

Sedan kramar jag mamma försiktigt och säger att det ordnar sig mamma, var inte ledsen. Mamma slutar gråta lika tvärt som hon började och skriker i stället om de jävla ungarna som är dumma mot mig.

Tittar på mina kläder som gått sönder, byxorna, tröjan och jackan. Allt är trasigt och nedblodat. Den kvällen dricker jag mjölk med sugrör, det är omöjligt att dricka på annat sätt och jag kräks flera gånger innan det är sängdags. På natten sover jag inte, det känns som att mitt huvud ska sprängas. Ligger

vaken på rygg hela natten, det går inte ligga på sidan för då gör det så ont att jag nästan måste skrika högt. Det smakar fortfarande blod i munnen och det går nästan inte att andas alls. Näsan är sönderslagen och svullen och det är läpparna också.

Nästa morgon stannar jag hemma från skolan. Jag kan inte gå i trappor och kan inte sitta i skolan så som jag ser ut. Jag har fortfarande mycket ont i huvudet och fast jag inte kräks så är jag yr. Mamma ringer inte till skolan. Det vågar hon inte, hon vet inte heller vilket telefonnummer det är, och jag kan inte prata alls eftersom läpparna är så svullna och såriga.

Men mamma har i alla fall hunnit prata med mormor och moster Elsa och berättat för dem vad som hänt. Hon säger att hon ”var säker på att ungen hamnat under en bil” när hon fått syn på mig och fortsätter med att mala på om hur hemskt det var för henne att se ungen.

Mormor lovar att komma och hälsa på och lovar att ta med en sak till mig. Mormor försöker verkligen på sitt sätt att hjälpa till. Vid halv tio ringer telefonen. Mamma svarar. Det är skolfröken Ingrid som ringer och undrar varför Lisbeth inte kommit till skolan på morgonen: ”Om hon är sjuk måste faktiskt fru Andersson vara så snäll och sjukanmäla henne”.

Hon pratar och pratar och skäller på mamma för att hon inte meddelat att jag är hemma från skolan. Hon undrar också vad det är för fel på mig. Mamma blir jättearg och skäller tillbaka och när mamma blir arg ska man akta sig för henne, det vet jag av bitter erfarenhet.

Nu skriker mamma åt Ingrid att det faktiskt är så att Lisbeth har blivit puttad i skolan och att hon inte kan komma till skolan för att hon nästan har slagit ihjäl sig. Mamma gapar och skriker och är jättearg, men det bara rinner av fröken, hon är som en gås.

När mamma gapat klart säger Ingrid i lugn ton att om Lisbeth inte kan komma till skolan på måndag om fyra dagar, inräknat helgen, får fru Andersson ordna sjukintyg.

Det finns faktiskt något som heter skolplikt. Jag kan höra varje ord som Ingrid säger och jag minns dem fortfarande som om det vore igår, fast jag var knappt åtta år gammal och gick i andra klass.

En lärare som såg mig

Från fjärde klass blev det något svårare att mobba mig. Då flyttade hela klassen till en annan skola och fick en ny lärare, Gunvor Albin. Hon är en av alla mina räddande änglar. Hon såg mig och försökte

hjälpa mig. Resultatet var magert, men ingen fick i alla fall kalla mig ”Lösset” i klassrummet längre, det såg Gunvor till.

Om hon inte hade kommit in i mitt liv vet jag inte vad det blivit av mig. Gunvor har senare berättat att hon såg direkt att jag var utsatt. Vid den här tiden, 1972, fanns inte ordet mobbning. Det fanns förstås inte heller några mobbningsplaner, inga stödteam, inga kamratstödjure.

Jag var kort och gott en hackkyckling, som det står i mina läkarjournaler från mellanstadieskolan. Först sedan klassen bytt skola och Gunvor blivit min lärare uppmärksammades och antecknades problemen med mobbningen.

Gunvor har berättat att hon tog kontakt med lågstadieläraren Ingrid för att diskutera med henne hur hon försökt ta hand om problemet. Ingrid sa till Gunvor att det väl inte var så konstigt att Lisbeth inte fick vara med sina kamrater. ”Hon är smutsig, kläderna är smutsiga och ungen luktar ju så illa. Sedan har hon en mamma som inte är som hon ska vara.” Visste Ingrid vad barnen kallade Lisbeth? Jodå, det visste Ingrid. ”De kallar henne Lösset”, sa hon som om det vore det mest självklara i världen. Gunvor försökte prata mer med Ingrid men insåg ganska snart att de två inte talade samma språk.

Men Gunvor gav sig inte. Hon kallade till ett extra föräldramöte där hon informerade alla föräldrar om hur det stod till klassen. Hon var mycket tydlig med att hon inte skulle tolerera att barnen fortsatte med sina elakheter mot Lisbeth. Alla föräldrar ombads att gå hem och tala allvar med sina barn. Hon hade också ett samtal med klassen när jag var på läskliniken.

Gunvor var arg och sa till klassen att hon inte tolererade att någon av hennes elever behandlades illa. Flera av klasskamraterna räckte då upp handen och ville förklara att det fanns en orsak till att Lisbeth kallades ”Lösset”. Hon var smutsig, kläderna var smutsiga och så luktade hon jätteilla, kände inte fröken det? Och hennes mamma var konstig, också. Gunvor blev om möjligt ännu mer arg. Hon sa att Lisbeth inte kunde rå för att hon var smutsig och inte kunde Lisbeth göra något åt sin mammas sätt att vara heller.

Alla i klassen hade rätt att ha det bra. Visst blev det lite bättre efter det samtalet, i klassrummet åtminstone. Ingen vågade kalla mig ”Lösset” så Gunvor hörde det. Men det blev värre på rasterna och före och efter skolan när inte det fanns vuxna runt oss barn, då Gunvor inte fanns där för att skydda

mig. Jag hade för längesedan slutat berätta för någon om hur det var i skolan och det var inte jag som gick till Gunvor och berättade. Gunvor såg och hörde och tog tag i det hon inte var nöjd med så gott hon kunde.

En dag på rasten kom plötsligt Susanne fram till mig och undrade om jag inte ville vara med och hoppa rep med tjejerna. Först blev jag så förvånad att jag inte fick fram ett ljud, sedan sa jag: ”Så klart jag vill”. Gunvor stod i klassrumsfönstret. Hon hade gjort det av och till sedan hon förstått att kamraterna var dumma mot mig. När hon såg att jag fick vara med och hoppa rep blev hon så glad och kände att det hon gjort ändå hade hjälpt. Nu får ju Lisbeth vara med, det kommer väl att ta sin tid för barnen att acceptera henne, alla gamla vanor är ju svåra att bryta, tänkte Gunvor. Hon tog sig en titt igen efter en stund, för hon ville se hur det gick och om hon kunde se om jag var glad.

Nu var bilden en annan. Gunvor blev stående som fastfrusen vid fönstret. Hon stod bara där och stirrade, först sedan klockan ringt in och eleverna började komma in lyckades hon röra sig. Vad var det hon såg? Visst fick jag vara med och visst tog de hand om mig. Frågan var bara hur.

Först hörde jag inte riktigt vad Susanne sa, fick jag verkligen vara med och leka? Jag vågade till en början inte röra mig för jag var osäker på om jag fattat rätt. Men det var verkligen så att jag fick vara med för nu ropade de andra tjejerna på mig, de som stod en bit längre bort. Så jag gick långsamt fram till dem, jag såg att de lekte med ett hopprep.

Jag kände mig så glad att det bubblade i mig. Leken gick ut på att det var en som höll i ena änden av hopprepet och snurrade det runt, runt nära marken medan de andra hoppade över det. När någon trampade på repet blev det hennes tur att snurra.

Min första tanke var att jag nog bara fick vara med för att de behövde någon som snurrade. Men det var Susanne som började snurra repet.

Vi var många som hoppade, säkert tio stycken, och det var trångt men kul. Jag kände mig så lycklig. Men plötsligt var det bara jag som hoppade. Nu bytte de, så Eva skulle snurra hopprepet istället för Susanne. När jag tittade upp såg jag att det stod massor av barn i en ring runt Eva och mig, och inte bara barn från min klass.

Massor av andra barn stod också där, jag såg några stora killar och tjejer från sexan och sjuan, tätt sammanpackade stod de. Så började Eva snurra repet

och nu hade hon släppt ner båda handtagen, de var rosa och gjorda av hårdplast. ”Nu ska du få hoppa”, sa någon i klungan.

Jag tittade dit och fick syn på Tommy. Bredvid honom stod hans storebror, som gick i sexan, och skrattade. Eva snurrade fortare och fortare och hela tiden höjde hon repet lite. Jag hoppade och hoppade, om och om igen slog de hårda plasthandtagen emot mina smalben.

Det gjorde jätteont men jag hade inte en chans att komma ut ur ringen för alla stod så tätt runt mig och Eva. När hon fick ont i armen efter en stund bytte hon med Marie som fortsatte snurra repet. Alla skrattade och klappade i händerna.

Visst fanns det lärare på skolgården men de såg inte vad som hände, de hörde bara allas skratt och hejarop som varvades med handklappningar. De anade inte alls vad som hände och vad jag blev utsatt för där inne i mitten.

*Deras blickar sa
mer än tusen*

Hela rasten höll de på. Jag hoppade och hoppade. Ibland trillade jag av ren utmattning, men det var bara att resa sig igen för de som stod närmast sparkade på mig. Jag tyckte det tog en evighet innan rasten var slut. Så äntligen ringde skolklockan in och alla försvann in i sina klassrum. Jag kom haltande in efter de andra och jag minns Gunvors min när vi kommit in.

Jag minns att jag undrade varför hon gråtit. Hon sa bara att hon ville prata med flickorna i klassen, alla flickorna utom Lisbeth. Så öppnade hon dörren och föste ut dem i korridoren. Innan hon själv gick ut bad hon oss andra ta upp våra bänkböcker. När hon stängt dörren efter sig sa Tommy: ”Om du vågar berätta något ska jag slå ihjäl dig, ditt jävla löss. Har du en bilderbok? Lösset kan inte läsa, Lösset kan inte läsa”. Ronny och några andra hängde på. Så plötsligt öppnades dörren igen och hela gänget kom tillbaka.

Några av tjejerna hade gråtit, det kunde jag se, fast de som bestämde i klassen bara glodde på mig och deras blickar sa mer än tusen ord. Därför berättade jag ingenting fast Gunvor pratade med mig efter skolan. Jag sa inget, inte ett ljud. Jag svarade inte på hennes frågor utan tittade ner på mina träskor.

Vågade inte berätta fast både benen och byxorna gått sönder. Jag vet att Gunvor böjde sig ner och tittade på mina ben, pekade på de blodiga vaderna och frågade hur de blivit så. Jag svarade bara: ”Jag vet inte, fröken”.

Efter den rasten var det aldrig någon som frågade om jag ville vara med. Jag gick alltid för mig själv, försökte alltid se till att det fanns någon vuxen nära så att barnen inte vågade vara alltför dumma.

Mobbningen fortsatte varje dag, varje obehaglig stund ända tills jag slutade skolan en sommardag 1978. Då var jag 16 år och hade blivit svårt mobbad i nästan nio långa år.

Gunvor tvättade mitt hår och såg till att jag fick nya fina kläder. Jag minns särskilt ett par Wranglerjeans, vilken lycka det var att få dem. Hon såg mig och jag kände hennes kärlek genom att hon vågade ta i mig och vågade visa att hon tyckte om mig.

Varje termin skrev läraren en liten utvärdering. Fram tills nu hade det bara stått vilka brister jag hade. Men Gunvor kunde se bakom allt jag inte klarade av och hon skrev alltid något positivt om mig. Jag har fortfarande kvar dessa utvärderingar, som barn läste jag dem om och om och kände mig glad.

*Hon såg mig och jag
kände hennes kärlek*

Det krävs mod att våga se barn som far illa och ännu mer mod att våga göra något. Det modet hade Gunvor och en dag bjöd hon in sig själv till oss. Mamma blev glad för besöket och bjöd på kaffe. Gunvor har berättat att hon fick en chock när hon kom hem till oss: ”Så som ni bodde kan man inte bo, Lisbeth, så som ni hade det ska barn inte ha det.”

Gunvor nöjde sig inte med att bara konstatera att vi hade det svårt. Hon tog kontakt med de sociala myndigheterna och berättade vad hon sett. Berättade hur jag och mina systrar hade det i skolan. Bad dem göra något för oss och sa att det måste ske genast för barnen far illa, mycket illa. Mamman vill sina barn så väl och visst gör hon så gott hon kan men det räcker inte. ”Hon är ju bara ett barn själv, den här Margit” sa Gunvor till handläggaren på socialen.

Det förväntade svaret borde ha varit något i stil med ”så bra att ni ringer från skolan, vi ska ta i detta”. Men till Gunvors ytterliga häpnad svarade handläggaren

en den här höstdagen 1972 ungefär så här: ”Vi vet att barnen har det svårt. Vi vet att mamman har svårt att klara av sin föräldraroll. Vi vet att barnen är smutsiga.

Vi vet att barnen har det svårt i skolan. Vi vet, men mamman vill ingen hjälp ha, hon vill klara sig själv. Hjälpen bygger på frivillighet och vi kan inget göra om mamman inte vill ta emot hjälp frivilligt. Vi måste respektera mammans önskan att klara sig själv. Att gå emot den vore att kränka henne. Vi har inte tillräckligt mycket underlag för att ingripa med tvång.”

Gymnastik och omklädningsrum

Så flyttade jag upp till högstadiet. Mobbingen upphörde inte, men den blev mer mogen kan man säga. Vi blev alla äldre och samma sak gällde mobbingen. Om nu mobbing kan bli äldre och mognare. Eftersom vi nu ofta var en splittrad klass så blev mobbingen annorlunda. Inte lika aggressiv, men det behövdes inte heller eftersom det sista av självförtroendet hade tagits ifrån mig. Tommy, Ronny och gänget runt dem behövde inte göra så mycket för att jag skulle veta min plats.

Jag kallades fortfarande ”Lösset”, där skedde ingen förändring. Nu var mobbingen nästan enbart psykisk. Fysisk mobbing gör ont, men plågar mer för stunden så att säga. När slaget fallit så är det ofta över. Med psykisk mobbing är det så att den aldrig tar slut. Den bara stegras och ibland önskade jag att någon skulle klippa till mig så att den jobbiga stegringen skulle ta slut. Man kan inte heller försvara sig mot psykisk mobbing.

När vi började i sjuan var det töntigt att gå ut på rast. Istället var vi inne i uppehållsrummet. Jag var sällan där, att gå in i det rummet var att tiggas om att bli påhoppad. För det mesta stannade jag kvar i korridoren, satt i de breda fönstren bakom gardinen och fantiserade.

På rasterna fick jag oftast vara i fred där. Nu var det värst på vägen mellan lektionerna till och från olika klassrum. Att tvingas gå igenom korridoren när de fanns många elever där var som att för varje steg bli mer och mer nerdragen i ett träsk. Ibland var det någon som spottade på mig.

Jag visste aldrig när det skulle hända, så jag gick alltid med axlarna uppdragna och huvudet nerböjt så att spottet inte skulle träffa mig i ansiktet, vilket hade hänt flera gånger innan jag lärde mig att skydda mitt ansikte. Axlarna värkte jämt av all spänning som fanns i mig.

Mobbningen i klassrummet fortsatte också

men var nästintill osynlig, i alla fall för det otränade ögat. Vid det här laget visste alla lärare om att jag var utsatt, men många valde att inte se, de valde att blunda och hoppas att jag med min inre styrka skulle överleva. Det var ju bara tre år som det gällde, sedan skulle skolan vara slut.

Lärarna visste också att många försök att stoppa mobbningen hade gjorts och att det ofta bara blivit värre, så om man låtsades som ingenting skulle kanske plågoandarna sluta.

De hade fel. Det blev bara värre och värre, men på ett alltmer sofistikerat och osynligt sätt som inte ger blåmärken på kroppen utan i själen. De blåmärkena är svårare att få att läka. Om det nu går att överhuvudtaget läka sår och blåmärken som själen får av mobbning.

*Där står jag, naken,
smutsig och mager*

Vi hade gymnastik två gånger i veckan och jag hade kunnat ge vad som helst för att slippa den, för en plats där jag ville slippa vara på var omklädningsrummen i skolan. Det är där det sker mest mobbning. Det är ingen tvekan om att omklädningsrummen är hemska för många som är utsatta och jag tycker att omklädningsrum på skolor borde vara bevakade av en vakt.

Att tvingas byta om med sina mobbare är tortyr, inget annat. Att lärare och andra vuxna som finns i skolan inte vill förstå att det är där det sker övergrepp, att det är där mobbningen är som värst, tycker jag är märkligt. Så här kunde det vara för mig: Som alltid försöker jag komma sent för att slippa byta om med de andra, men det har de redan förstått så de gör sig också lite sena. Jag kan inte komma hur sent som helst för då hinner jag inte byta om innan lektionen börjar, komma för sent till den vågar jag inte.

Jag tänjer alltså på gränsen, men det gör mina klasskamrater också. Det finns en dörr mellan killarnas och tjejernas omklädningsrum. Vem har kommit på en sådan idiotisk lösning? Nu är jag sen och när jag kommer in i omklädningsrummet har alla tjejer redan bytt om och de flesta har på sig det senaste modet vad gäller gympakläder. Det har jag aldrig, dessutom är mina gympakläder smutsiga.

Det är nämligen så att jag har dem minst en termin utan att tvätta dem. Inte visste jag att man

borde ta hem och tvätta kläderna efter varje gympapass. Ingen hade talat om det för mig, ingen gör det nu heller. De bara håller för näsan när jag kommer in och när jag ska öppna min gympapåse håller de för både mun och näsa.

Så knackar de på killarnas dörr och vips, så är det fullt av killar inne i tjejernas omklädningsrum. Där står jag, naken, smutsig och mager. Nästan alla skratrar och värst är Tommy och Ronny. Jag skyndar mig allt vad jag kan för att få på mig mina gympakläder. Ibland, men ytterst sällan, kommer gympaläraren in, men om det är killar i vårt omklädningsrum just då brukar någon av tjejerna säga: "Det är ingen fara, vi hade alla bytt om innan killarna kom in, det var vi som ville att de skulle komma in." Jag räknas liksom inte, jag är ingen man ser som en människa.

När jag överlevt omklädningsrummet är det dags för lektionen. Det är nästan alltid någon lagsport vi ska hålla på med och naturligtvis ska de två som redan är dominerande, Tommy och Ronny, välja lag. Jag blir alltid över, ingen vill ha mig i sitt lag. Det är liksom en bestraffning att ha med mig. Ibland undrar jag om inte läraren också tycker det. När klasskamraterna skriker "vi vill inte ha Lösset i vårt lag" brukar läraren fråga i vilket lag Lisbeth varit senast. "I vårt lag", säger till exempel Tommy. "Då är det Ronnys tur att ha Lisbeth i sitt lag i dag så blir det rättvist, eller vad tycker ni andra?" brukar läraren säga.

Efter gymnastiken duschar alla utom Lisbeth. Att duscha i skolan skulle jag aldrig göra om, det hade jag provat en gång och då kastade någon in handduken i duschen tillsammans med mina smutsiga trosor efter att först ha kastat runt dem på golvet i omklädningsrummet ett bra tag. Jag fick gå halvblöt resten av dagen fast det var mitt i vintern och minst 20 grader kallt ute. Det var förresten inte den enda gången duschen kom till sådan användning, det var ofta någon som kastade in något av mina plagg där.

Gymnastiken var ett helvete både i omklädningsrummet och i gympasalen. I omklädningsrummet blev jag utsatt för allas påhopp på min smutsiga, nakna kropp. Jag kände redan innan att min kropp var ful, att ingen någonsin skulle komma att titta på mig och tycka om det som de såg.

Låt mig avsluta min berättelse om mobbningen med att beskriva vad som hände mig flera gånger på mellanstadiet. Som vanligt var det rasterna som var värst och jag var hela tiden på min vakt eftersom vad som helst kunde hända. Ändå lyckades några av killarna dra in mig på killtoaletten, där en av dem körde

ner mitt huvud i den smutsigaste toalettstolen av alla medan en av de andra killarna spolade.

De höll ner mitt huvud tills jag blev tvungen att ta ett andetag, först då släppte de. Jag gjorde allt som stod i min makt för att inte kräkas men ibland lyckades det inte. Då var killarna som mest lyckliga och de lämnade mig inne på toaletten, skrattande gick de därifrån.

Jag berättade aldrig om denna misshandel för någon. Jag vågade inte av rädsla för att det skulle bli värre. Dessutom fanns ett ännu större hinder. Jag skämdes så enormt mycket över att jag var mobbad. Skämdes så mycket att jag teg och led i tysthet.

Skolans värld är hård om man måste klara sig själv. Utsattheten blir total när man inte har en mamma som kan vara mamma. När ens mamma själv är ett barn. Ett barn som blivit vuxen utanpå, men förblivit ett litet barn inuti och som också haft en problematisk skolgång.

*Jag skämdes enormt mycket
över att jag var mobbad*

Mamma hade gått i hjälpklass men ingen klarade av henne, hon levde sitt eget liv. Hon kunde inte sitta stilla, hon förstod inte alla de bokstäver och siffror som hennes fröken skrev på tavlan. Så när hon skulle börja trean blev det flytt till skolhemmet på Stretered, där fanns det skola för barn som var utvecklingsstörda.

Där klarade mamma de krav som ställdes på henne. Visst var det jobbigt för henne att som nioåring tvingas bo på skolan under veckorna, men det vägdes upp av att hon fick känna att hon var lika duktig som de andra i klassen. Sedan kunde hon ofta komma hem på helgerna till sin mamma och sina syskon. Mamma kunde inte hjälpa mig med mobbningen.

I början berättade jag för henne vad jag blev utsatt för. Men jag slutade ganska snart med det eftersom hon inte kunde hjälpa mig. Det som hände var antingen att mamma grät så att jag fick trösta henne, eller så blev hon arg på mig och menade att det var mig det var fel på. Jag fick väl ändra mig så skulle jag nog få kompisar. Om jag blev som alla andra skulle jag få vänner.

Min mamma kunde inte förstå de spelregler som gällde. Jag minns första dagen i skolan när vi barn blev uppropade. När fröken hade ropat upp hela klassen frågade hon om det var någon som inte blivit uppropad. Då räckte mamma upp armen och sa: "Jag är inte uppropad". Alla skrattade åt min mamma och det gjorde ont i mitt hjärta. Jag såg hur ledsen mamma blev, hur svårt hon hade att förstå de osynliga reglerna.

Kommer Lisbeth på klassträffen?

Hur kommer man vidare, kan man förlåta, kan det komma något gott ur allt detta? Jag ska ta er med till den återträff som jag och mina klasskamrater hade i januari 1998. De hade nu gått tjugo år sedan vi slutade nian i juni 1978.

De andra hade haft återträffar flera gånger innan men jag hade inte varit med på dem eftersom jag inte hade varit klar med såren som skolan och mobbningen givit mig. Men nu var jag redo, kände att jag hade blivit så hel att jag kunde möta dem alla igen. Jag ringde Birgitta några dagar före träffen för att fråga om hon uppfattat att jag var vegetarian? Jo, det hade hon.

Så berättade Birgitta att nästan alla som anmält sig hade ställt samma fråga: "Kommer Lisbeth?" Flera har då sagt att de inte vågar komma. "De skäms så mycket, känner sig så dumma. De är väl lite rädda att du ska vara arg och bitter." Jag blev tyst i telefonen och Birgitta undrade försiktigt om jag var kvar i luren. Jag svarade att ja, jag är kvar men kände mig samtidigt mållös. Men till slut fick jag ändå fram att jag aldrig hade kommit på denna återträff om jag inte varit färdig med skolan och den mobbning jag blev utsatt för.

Tänka sig att de tuffa killarna och tjejerna kände en sådan oro, det gjorde att jag var ännu mer säker på att denna återträff måste jag bara gå på. Dagen för återträffen kom och lite pirrigt var det allt. Hur skulle jag reagera, hur skulle de bete sig?

Skulle jag fortfarande vara "Lösset" i deras ögon?

Men det blev en mycket lyckad kväll för mig. Vilken triumf, vilken känsla att våga och kunna se dem alla i ögonen och uppleva att de inte längre hade makt över mig. Att jag i deras ögon inte längre var "Lösset". God mat och gott vin serverades och det var en god stämning kring bordet. Mellan huvudrätt och efterrätt gick vi laget runt och vi fick alla berätta vad det blivit av oss och hur vi hade det idag. Här kom nästa triumf denna kväll.

Vi var tre i klassen som läst vidare på universitetet, Eva, Susanne och så jag. Tänka sig att jag med alla mina läs- och skrivsvårigheter hade lyckats läsa vidare, att jag till och med lyckats skriva läroböcker i teckenspråk. Och jag hade lyckats ta mig bort från Kortedala och flyttat runt i Sverige några år.

Två barn och en bra man hade jag nu, och ett stort fint hus i lilla härliga Alingsås och jag trivdes med livet som teckenspråklärare. Det är naturligtvis inte viktigt i sig att läsa på universitetet, det är heller inte viktigt att lämna sin födelseplats eller att köpa sig ett vackert hus. Men jag hade haft ett mål. Målet var att visa alla dem som mobbat mig på ett eller annat sätt att de inte kunde knäcka mig. Jag hade lyckats.

Efter efterrätten och det goda kaffet blev det dans. Samtidigt började lämmeltåget till min ände av bordet. Först i raden av alla dem som måste få prata var Ronny. Killen som då, för tjugo år sedan, kunde få mig att bli helt knäckt bara han kom i närheten av mig. Samma Ronny kom nu fram och ville prata.

*Kan du förlåta mig för
allt illa jag har gjort dig?*

Han började med att säga att han var så nervös. Han visste inte riktigt var han skulle börja. Han tittade mig djupt i ögonen och sa: "Kan du förlåta mig för allt illa jag gjort dig, Lisbeth?" Jag hade inga som helst problem att säga: "Ja, jag kan förlåta dig Ronny".

Sedan hade vi ett långt, djupt och mycket givande samtal. Han frågade om och om igen vad han kunde göra för att bli av med det dåliga samvete han så länge gått och burit på. Han sa: "Lisbeth, du ska veta att jag har haft dåligt samvete längre tid än vad jag mobbade dig."

I nio år utsatte han mig för mobbning, men i fjorton år hade han burit på ett dåligt samvete för att han gjort mig så illa. Jag sa att det nog inte fanns någon enkel lösning men en sak kunde han göra, nämligen att lära sina barn att aldrig mobba.

Då sken han upp: "Det har jag redan gjort, Lisbeth. Om någon av mina barn skulle börja mobba någon då vet jag inte vad jag skulle göra med ungen. Jag har berättat för mina barn hur vi var mot dig och att det var jag som kom på det elaka smeknamnet vi hade på dig. Flera

gångar har jag varit i barnens klasser och berättat. Talat om hur jobbigt det är att ha varit mobbare. Berättat om mitt dåliga samvete som jag aldrig blir av med. Förklarat varför man aldrig ska mobba någon. Lisbeth, om du bara visste vilket jävla dåligt samvete jag haft under alla dessa år så skulle du väl förlåta".

Om igen fick jag säga till honom att jag kunde förlåta honom och fortsatte: "Jag känner ingen ilska mot dig eller någon annan i klassen. Om jag hade känt ilska eller fortfarande hade varit ledsen och känt mig kränkt hade jag inte kunnat komma idag. Då hade jag inte klarat av att träffa er." Han grät och jag kramade om honom länge och hårt, sedan sa han: "Detta är den lyckligaste dagen i mitt liv, Lisbeth. Jag är så glad för att jag fått träffa dig igen och att jag fått se att du klarat dig så bra fast vi var så enormt elaka mot dig. Tack för att du hjälpt mig här i kväll. Det är lättare att andas och jag känner mig flera kilo lättare. Jag är så lycklig. Nu ska vi dansa, du och jag".

Hela kvällen kom de, en efter en, och ville prata. Ville få veta hur jag klarat mig trots allt som hänt, vi hade underbara möten där i den enkla lokalen. Det var min kväll av upprättelse. Det behövde jag och det behövde vi alla. Jag tog en taxi till sista tåget från Göteborg mot Alingsås. Jag ville inte lämna dem och skulle gärna ha stannat längre för det var jag som var balens drottning. Likt Askungen var det mig prinsen dansade med.

Ta med fem kronor till inträdet

Det är en vanlig tisdag i skolan. Vintersolen lyser in genom det smutsiga fönstret. Jag sitter och dagdrömer. Det är något jag ofta gör, det är lättare att leva i drömmarna. Så hör jag frökens röst: "I morgon ska vi åka skridskor. Ni måste ta med er fem kronor till inträdet. Den som glömmet pengar får inte följa med". Alla blir glada, alla utom jag. Jag älskar att åka skridskor och jag har ett par fina, vita konståknings-skridskor, men det är de där fem kronorna som oroar mig.

Resten av dagen är mina tankar upptagna av hur det kommer att gå med pengarna. Vilket humör kommer mamma att vara på i dag när jag kommer hem?

Undrar om jag vågar be om fem kronor så att jag kan åka skridskor i morgon? Det vet jag inte innan jag kommit hem och kunnat kolla vilket humör mamma är på. När skolan vill att man ska ta med pengar blir det oftast problem för mig. Stora problem.

Mamma har så lite pengar och det finns inga

pengar över till oss barn. På vägen hem från skolan funderar jag på hur jag ska kunna fråga mamma om de fem kronorna. Tänker på olika förslag. Kommer fram till att jag ska börja med att ta fram mina fina vita konståkningsskridskor.

Putsa lite på dem, prova dem och få mamma att prata om skridskor. Då kanske det går att få fem kronor till imorgon. Men bara kanske. Jag önskar att skolan inte ville ha pengar till så många olika saker. Det är museibesök, teater, blommor till fröken, skolresor, pengar till spårvagnskuponger eller besök på simhallen. Det är alltid samma ångest för mig.

Det tar lång tid att komma hem i dag. Hela vägen går jag och funderar. Det bästa är att inte säga något alls först, jag tar fram skridskorna och så putsar jag lite på dem och provar dem. De är nästan nya. Jag har köpt dem själv för pengar jag tjänat när jag sålt jultidningar.

När jag kommer hem öppnar jag dörren försiktigt och kollar hur mamma verkar må innan jag går in i hallen. Mamma ser glad ut och hon säger att hon kokat nytt, gott kaffe. Det luktar kaffe i hela lägenheten. Jag går in, hänger upp jackan bakom dörren, ställer skorna där de ska stå och skolväskan ställer jag innanför dörren. Mamma verkar glad i dag. Jag tar med mig två koppar kaffe till köksbordet och så pratar mamma och jag om lite av varje.

Sedan går jag och hämtar mina fina skridskor. De är nästan inte använda, det riktigt glänsar om dem. Jag är så glad för dem och i början sov jag med dem i sängen. Nu får de ligga i sin låda under min säng. Mamma fortsätter att prata medan jag putsar på skridskorna och provar hur sköna de är att ha på sig. Mamma tycker också att mina skridskor är fina och jag tänker att nu är det nog rätt tidpunkt att berätta att vi ska åka skridskor med skolan i morgon.

Jag berättar det för mamma som inte längre verkar intresserad av mina skridskor. Nu är hon inne på något hon hört på radion, något hemskt som hänt, i Spanien tror hon att det var. Jag försöker fortsätta att prata om skolan och mina skridskor men mamma är inte intresserad. Men när jag säger: ”Jo, förresten, mamma, det kostar fem kronor att åka skridskor”, då hör hon vad jag säger. Hon blir tyst och det blir jag också.

Mammans glada ansikte är borta, som bortblåst. Hon säger med sin arga röst att det får jag inte, inga fem kronor till skolan, inte. Tror fröken i skolan att vi är gjorda av pengar? Jag vill så gärna åka skridskor, så ett försök till gör jag. ”Snälla mamma”, säger jag. Men

det är bom stopp. Nu reser mamma sig upp och skriker åt mig att det blir inga pengar, ska det vara så jävla svårt att fatta?

Jag går in och stoppar ner skridskorna i kartongen. Sitter kvar på min säng en stund och känner mig ledsen. Kan höra mammas arga röst från köket. ”Alltid ska de ha pengar, jag är väl inte gjord av pengar heller.” Jag vet inte om jag ska gå ut i köket igen eller inte. Hör på mammas röst att hon börjar arbeta upp sig och då får man vara på sin vakt.

Så jag sitter kvar lite till på min säng och hoppas att ilskan ska lägga sig. Ibland gör den det. Men inte i dag. Nu kommer mamma rusande in till mig för nu har hon suttit i köket och blivit argare och argare. Nu måste hon få ur sig ilskan på något sätt.

Hon är snabb och nu är hon framme vid mig, drar tag i mitt hår och sliter hårt i det. ”Alltid ska du göra mig arg, det är ditt fel att mamma blev arg nu. Pengar, det är inget annat än pengar. Jag har inga pengar, fattar du det? Pengarna är slut, det blir inga pengar.” Hon rycker till i håret en gång till innan hon lämnar mig.

Jag sitter stilla och orörlig. Mamma brukar aldrig vara arg så värst länge, bara jag är tyst så går nog ilskan över. Och snart ropar mamma på mig och undrar om jag inte ska ha lite mer kaffe. Vi pratar inte mer om pengar eller att åka skridskor. Nästa morgon går jag till skolan, skridskorna lämnar jag hemma.

Alla andra i klassen går iväg och åker skridskor. Det är bara jag som stannar kvar. En lärare från en annan klass ser till att jag gör mina uppgifter. Jag sitter ensam kvar i det tomma klassrummet och skriver skrivstil. Det är svårt att få alla bokstäverna rätt